

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ในการวิจัยประกอบด้วย การกำหนดประชากรที่ศึกษาและการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การกำหนดประชากรที่ศึกษาและการสุ่มตัวอย่าง

หน่วยในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้หน่วยในการวิเคราะห์เป็นปัจเจกบุคคล ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือเป็นตัวแทนครัวเรือน หรือบุคคลทั่วไปที่เป็นผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับกาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชนที่ศึกษามากกว่า 1 ปีขึ้นไป และมีรายได้ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในระยะเวลาที่ทำการสอบถามข้อมูล ผู้ประกอบการรายย่อยที่ค้าขายอยู่ในบริเวณที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่วนกลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการชุมชนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระยะเวลาที่สอบถามข้อมูลภายในเดือนพฤศจิกายน 2548 ถึง มกราคม 2549

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลจากฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งบริเวณชายฝั่งทะเลบางขุนเทียนที่เป็นพื้นที่ในการวิจัย มีการแบ่งชุมชนออกเป็นชุมชนบริเวณทะเลใกล้และชุมชนบริเวณทะเลไกล จำนวนละ 6 ชุมชน รวมเป็น 12 ชุมชน มีทั้งหมด 1,066 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กำหนดหาขนาดของครัวเรือนตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของชุมชนทั้งหมดดังกล่าว โดยใช้สูตรของ Yamane (1973 อ้างถึงใน บุญธรรม, 2545) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ n = จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการวิจัย

N = จำนวนครัวเรือนทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่กำหนดให้เท่ากับ 0.05

กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 หมายถึง ในการสุ่มตัวอย่าง ประชากร 100 ครั้ง มีโอกาสผิดพลาดได้เพียง 5 ครั้งถูกต้อง 95 ครั้ง

$$\begin{aligned} \text{เพราะฉะนั้นจำนวนตัวอย่างคือ } n &= \frac{1,066}{1 + (1,066)(0.05)^2} \\ &= 290 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

2. การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 290 ตัวอย่างเพื่อให้ครอบคลุมประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกาท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนโดยตรงและกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยทางอ้อม จึงได้แบ่งออกเป็น กลุ่มประชาชนทั่วไป 200 ตัวอย่าง กลุ่มผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนจำนวน 30 ตัวอย่างตามที่บุญธรรม (2545) เสนอว่า การใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณค่าพารามิเตอร์และการทดสอบสมมติฐานในทางปฏิบัติ ถ้ายึดทฤษฎีแนวโน้มนำเข้าสู่ส่วนกลาง คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร การกระจายของตัวอย่างจะเป็นแบบโค้งปกติ กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ตัวอย่างขึ้นไปจึงจะถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ เพราะเมื่อ

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนตั้งแต่ 30 ตัวอย่างขึ้นไป การกระจายของค่าสถิติตัวอย่างจะมีค่าใกล้เคียงกับการกระจายแบบโค้งปกติ และกำหนดกลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการชุมชนจำนวน 60 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ตามการจำแนกของฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักเขตบางขุนเทียน ซึ่งพิจารณาการแบ่งตามลักษณะที่ตั้งของชุมชนชายฝั่งทะเลที่อยู่ใกล้และไกลจากฝั่งที่เป็นพื้นที่ชุมชนเมือง โดยแบ่งออกเป็น ชุมชนบริเวณทะเลใกล้ และชุมชนบริเวณทะเลไกล จำนวนทั้งหมด 12 ชุมชน และคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นส่วนสัดส่วนกับจำนวนประชากรโดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน ดังนี้

$$n_i = n \frac{N_i}{N}$$

เมื่อกำหนดให้

$$\begin{aligned} n_i &= \text{จำนวนตัวอย่างในชุมชน } i \\ n &= \text{จำนวนตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด} \\ N_i &= \text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน } i \\ N &= \text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,066 ครัวเรือน} \end{aligned}$$

ได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างของแต่ละชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกครัวเรือนตัวอย่างของกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยกำหนดจุดอ้างอิงคือบ้านของผู้นำชุมชน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลจากบ้านถัดไปที่มีคนอยู่โดยเว้นในกรณีที่บ้านติดกัน เพื่อให้มีการกระจายอย่างทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ จนครบจำนวนตามสัดส่วนการกระจายประชากรในแต่ละชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 การเลือกกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการ โดยการสุ่มตัวอย่างเป็นระบบ (Systematic sampling) ช่วงในการสุ่มตัวอย่างตามลำดับการตั้งร้านหรือแผงขายของ กำหนดจุดอ้างอิงคือบริเวณร้านแรกที่เดินเข้าไปในสถานที่ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณแหล่ง

รวมของฝากชายทะเลบางขุนเทียน และบริเวณหน้าโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ เก็บข้อมูลจากร้านหรือแผงแรก โดยเว้นในกรณีที่ร้านติดกัน และในกรณีที่ไม่มีคนอยู่ให้เป็นร้านถัดไปแทน

ขั้นตอนที่ 5 การเลือกกลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการชุมชน โดยเลือกสุ่มตามการอ้างอิงรายชื่อซึ่งแต่ละชุมชนจะมีคณะกรรมการประมาณ 7 คน เลือกมาชุมชนละ 5 คน โดยเลือกลำดับที่ 1-5 ถ้าลำดับใดไม่อยู่หรือไม่สะดวกให้เป็นลำดับถัดไป จนครบจำนวน 5 คนในแต่ละชุมชน จากทั้งหมด 12 ชุมชน

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนทั้งหมดและจำนวนครัวเรือนตัวอย่าง จำแนกตามชุมชนที่ศึกษา

ลำดับที่	ชื่อชุมชน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง
<u>ชุมชนบริเวณทะเลใกล้</u>			
1.	ชุมชนหัวป่า	93	17
2.	ชุมชนบางเพนียง	95	18
3.	ชุมชนคลองรางยายเพียร	115	22
4.	ชุมชนเชิงดาแพ	170	32
5.	ชุมชนวัดประชาบำรุง	69	13
6.	ชุมชนคลองสาม	72	14
<u>ชุมชนบริเวณทะเลไกล</u>			
7.	ชุมชนคลองพิทยาลงกรณ์	200	38
8.	ชุมชนหลวงพ่อเต่า	59	11
9.	ชุมชนชายทะเล – บางขุนเทียน	60	11
10.	ชุมชนศรี कुमार	38	7
11.	ชุมชนเสาธง	35	7
12.	ชุมชนแสนตอ	60	10
	รวม	1,066	200

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย คือ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ ที่ได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย รวมทั้งศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย คำถาม 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่งทางสังคม มีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด (Close-end question) รายได้ อายุ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end question)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การเคยได้รับข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา การระบุแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละระดับความถี่ในการรับข่าวสารและความคิดเห็นต่อการได้รับข่าวสาร มีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด และความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารการท่องเที่ยวเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ส่วนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามการจัดการทั้ง 4 ด้านคือ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการด้านการมีส่วนร่วม ส่วนข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนเป็นความรู้เกี่ยวกับความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนและผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของป่าชายเลน มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 5 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รูปแบบที่ 2 การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาในแหล่งธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศ รูปแบบที่ 3 การท่องเที่ยวเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น รูปแบบที่ 4 การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านกิจกรรมนันทนาการ และรูปแบบที่ 5 การ

ท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และเลือกจัดลำดับความสำคัญมา 3 ลำดับเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 5 ข้อมูลการยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ประกอบด้วย การยอมรับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วม ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

โครงสร้างแบบสอบถามและการกำหนดค่าตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1_ ข้อมูลพื้นฐานของลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่

เพศ จำแนกเป็น ชายหรือหญิง โดยกำหนดให้ เพศชายกำหนดรหัสให้เป็น 1 เพศหญิง กำหนดรหัสให้เป็น 2

อายุ เป็นคำถามปลายเปิดโดยให้ระบุอายุตามความเป็นจริงถ้าเกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาพบว่าอายุต่ำที่สุดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 18 ปี และมากที่สุด 62 ปี มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 11 ปี มีค่ากลาง (Mean) เท่ากับ 41 ปี เมื่อนำมาหาช่วงอายุ โดยแบ่งตามเกณฑ์การจัดแบ่งตามช่วงอายุที่จัดเป็นกลุ่มวัยหนุ่มสาว วัยทำงาน วัยกลางคน และวัยสูงอายุดังนี้

1) ช่วงอายุที่อยู่ในระดับต่ำกว่า 31 ปี กำหนดรหัสให้เป็น 1

2) ช่วงอายุที่อยู่ในช่วงอายุ 31 - 40 ปี กำหนดรหัสให้เป็น 2

3) ช่วงอายุที่อยู่ในช่วงอายุ 41 - 50 ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 3

4) ช่วงอายุที่อยู่ในช่วงอายุมากกว่า 50 ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 4

สถานภาพการสมรส จำแนกเป็น โสดกำหนดรหัสให้ เป็น 1 สมรสกำหนดรหัสให้ เป็น 2 และ หย่าร้างกำหนดรหัสให้ เป็น 3

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน เป็นคำถามปลายเปิดโดยให้ระบุระยะเวลาตามความเป็นจริงที่อาศัยอยู่ในชุมชนระบุเป็นจำนวนปี ซึ่งผลการศึกษาเมื่อนำระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำที่สุด 4 ปี และมากที่สุด 61 ปี มาแบ่งตามที่กำหนดไว้ดังนี้

1) ช่วงของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่ำกว่าและเท่ากับ 20 ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 1

2) ช่วงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในช่วงระยะเวลา 21 - 30 ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 2

3) ช่วงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในช่วงระยะเวลา 31 - 40 ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 3

4) ช่วงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในช่วงระยะเวลา 41 - 50 ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 4

5) ช่วงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในช่วงระยะเวลามากกว่า 50 ปีขึ้นไป กำหนดรหัสให้ เป็น 5

ระดับการศึกษา จำแนกระดับการศึกษา เป็น ไม่ได้เรียนหนังสือ กำหนดรหัสให้ เป็น 1 ประถมศึกษากำหนดรหัสเป็น 2 มัธยมศึกษาตอนต้นกำหนดรหัสเป็น 3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กำหนดรหัสเป็น 4 อนุปริญญา/ปวส. กำหนดรหัสเป็น 5 และปริญญาตรีกำหนดรหัสเป็น 6

อาชีพ จำแนกตามอาชีพดังนี้ ประมงกำหนดรหัสเป็น 1 รับจ้างกำหนดรหัสเป็น 2 ค้าขาย กำหนดรหัสเป็น 3 ข้าราชการกำหนดรหัสเป็น 4

รายได้ ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดโดยระบุเป็นจำนวนบาท/ปี

ซึ่งผลการศึกษาเมื่อนำรายได้ต่ำที่สุด 50,000 บาท/ปี และรายได้มากที่สุด 4,000,000 บาท/ปี มาแบ่งเป็นช่วงของรายได้ โดยแบ่งตามเกณฑ์ดังนี้

การจัดลำดับ

- 1) ช่วงรายได้ต่ำกว่า 60,000 บาท/ปี เป็นช่วงรายได้ที่อยู่ในระดับต่ำ กำหนดรหัสให้ เป็น 1
- 2) ช่วงรายได้ที่อยู่ระหว่าง 60,000 - 90,000 บาท/ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 2
- 3) ช่วงรายได้ที่อยู่ระหว่าง 90,001 - 120,000 บาท/ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 3
- 4) ช่วงรายได้ที่มากกว่า 120,000 บาท/ปี กำหนดรหัสให้ เป็น 4

สถานภาพทางสังคม จำแนกเป็น ประชาชนทั่วไป กำหนดรหัสเป็น 1 คณะกรรมการชุมชน และประธานชุมชนกำหนดรหัสเป็น 2 และผู้ประกอบการกำหนดรหัสเป็น 3

การเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว จำแนกเป็น ไม่เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวกำหนดรหัสเป็น 0 เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวกำหนดรหัสเป็น 1

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาวัดโดย ระบุว่า

ไม่เคย ให้คะแนนเป็น 0 คะแนน

เคย ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน

ความถี่ในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อ วิทยุ/โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร/วารสาร/สิ่งพิมพ์อื่นๆ เจ้าหน้าที่เขตบางขุนเทียน ผู้นำกลุ่ม/ชุมชน เพื่อนบ้าน/เพื่อน และญาติ

เกณฑ์การให้คะแนน

ไม่เคย	ให้คะแนนเป็น 0 คะแนน
อย่างน้อย 1-2 ครั้ง/เดือน	ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน
มากกว่า 2 ครั้ง/เดือน	ให้คะแนนเป็น 2 คะแนน

การจัดระดับ

ข้อคำถามเพื่อการวัดระดับการรับรู้ข่าวสาร จำนวน 7 ข้อ รวม 14 คะแนนเมื่อนำผลคะแนนที่ได้มารวมกันจะมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 14 คะแนน ค่ากลาง (Mean) เท่ากับ 7 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3 แล้วประเมินระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็น 3 ระดับ ด้วยการแบ่งตามเกณฑ์คะแนนที่กำหนดไว้ดังนี้

1) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับต่ำ กำหนดให้คะแนนน้อยกว่า 4 คะแนนเป็นการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับต่ำ กำหนดรหัสเป็น 1

2) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง กำหนดให้คะแนนที่อยู่ในช่วง 4-10 คะแนน เป็นระดับปานกลาง กำหนดรหัสเป็น 2

3) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง กำหนดให้คะแนนที่อยู่ในช่วง 11-14 คะแนน เป็นระดับสูง กำหนดรหัสเป็น 3

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน คือ ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วม ส่วนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน คือ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างยั่งยืน การฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลน และการเก็บรักษาทรัพยากรป่าชายเลนให้คนในรุ่นลูกหลานต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน

ความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนประเมินจากการตอบคำถามที่กำหนด

ตอบผิด ให้คะแนนเป็น 0 คะแนน

ตอบถูก ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน

การจัดระดับ

นำผลจากการตอบคำถามในแต่ละข้อ จำนวน 20 ข้อมารวมกันแล้วพิจารณาการกระจายของคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งพบว่าผู้ได้คะแนนต่ำสุดได้ 2 คะแนน สูงสุด 19 คะแนน มีค่ากลาง (Mean) เท่ากับ 13 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2 ดังนั้นจึงแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์การกำหนดระดับดังนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับต่ำ กำหนดให้คะแนนที่อยู่ในช่วงต่ำกว่า 11 คะแนน กำหนดรหัสให้เป็น 1

2) ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับปานกลาง กำหนดให้คะแนนที่อยู่ในช่วง 11-15 คะแนน กำหนดรหัสให้เป็น 2

3) ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับสูง กำหนดให้คะแนนอยู่ในช่วง 16 - 19 คะแนน กำหนดรหัสให้เป็น 3

ส่วนที่ 4 การกำหนดหรือการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยว เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวใดที่เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแบ่งการท่องเที่ยวออกเป็น 5 รูปแบบดังนี้

รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดรหัสเป็น 1

รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาในแหล่งธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศ กำหนดรหัส
เป็น 2

รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น กำหนดรหัสเป็น 3

รูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านกิจกรรมนันทนาการ กำหนดรหัสเป็น 4

รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ กำหนดรหัสเป็น 5

โดยเลือกจัดลำดับความสำคัญมา 3 ลำดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

ลำดับที่เลือกเป็นอันดับ 1	ให้คะแนนเป็น 3 คะแนน
ลำดับที่เลือกเป็นอันดับ 2	ให้คะแนนเป็น 2 คะแนน
ลำดับที่เลือกเป็นอันดับ 3	ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน
ส่วนที่เหลือที่ไม่มีการเลือกอันดับเลย	ให้คะแนนเป็น 0 คะแนน

และถ้าเลือกการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกัน 3 รูปแบบ
คือ รูปแบบที่ 1, 2 และ 3 กำหนดรหัสให้เป็น 1 ถ้าเลือกรูปแบบอื่นที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 3 รูปแบบ กำหนดรหัสให้เป็น 2

ส่วนที่ 5 การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน
ประกอบด้วย การยอมรับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม
และด้านการมีส่วนร่วม

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ระดับการเห็นด้วย/ยอมรับ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
ไม่เห็นด้วย/ไม่ยอมรับ	1 คะแนน	4 คะแนน
ไม่ค่อยเห็นด้วย/ไม่ค่อยยอมรับ	2 คะแนน	3 คะแนน
เห็นด้วย/ยอมรับ	3 คะแนน	2 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ยอมรับมาก	4 คะแนน	1 คะแนน

การจัดลำดับ

เมื่อนำผลคะแนนมารวมกันเพื่อจัดระดับการยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ซึ่งมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 79 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 50 คะแนน มีค่ากลาง (Mean) เท่ากับ 65 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 5 จัดลำดับโดยใช้เกณฑ์การแบ่งเป็น 3 ระดับคือ การยอมรับระดับสูง ระดับปานกลางและระดับต่ำ แบ่งตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

- 1) การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในระดับ ต่ำ กำหนดให้คะแนนที่อยู่ในช่วง 50 – 60 คะแนนเป็นระดับต่ำ กำหนดรหัสให้เป็น 1
- 2) การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในระดับ ปานกลาง กำหนดให้คะแนนคะแนนอยู่ในช่วง 61 - 70 คะแนน เป็นระดับปานกลาง กำหนดรหัสให้เป็น 2
- 3) การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในระดับ สูง กำหนดให้คะแนนที่อยู่ในช่วง 71 - 80 คะแนน เป็นระดับสูง กำหนดรหัสให้เป็น 3

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย ปัญหาการจัดการด้านพื้นที่ การจัดการท่องเที่ยว การจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวและการจัดการด้านการมีส่วนร่วม

เกณฑ์การให้คะแนน

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

ไม่มีปัญหา	ให้คะแนนเป็น	1 คะแนน
มีปัญหาน้อย	ให้คะแนนเป็น	2 คะแนน
มีปัญหาบ้าง	ให้คะแนนเป็น	3 คะแนน
มีปัญหามาก	ให้คะแนนเป็น	4 คะแนน

การจัดระดับ

ผลคะแนนที่ได้จากข้อคำถาม 17 ข้อ มีคะแนนรวมทั้งหมด 68 คะแนน จากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 27 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 68 คะแนน มีค่ากลาง (Mean) เท่ากับ 54 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 9 ใช้เกณฑ์การแบ่งการยอมรับการท้องเกี่ยวเชิงนิเวศเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับปัญหาการท้องเกี่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในระดับต่ำ กำหนดให้คะแนนที่ต่ำกว่า 45 คะแนน ซึ่งมีคะแนนอยู่ในช่วง 27 – 44 คะแนนเป็นระดับต่ำ กำหนดรหัสให้เป็น 1
- 2) ระดับปัญหาการท้องเกี่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในระดับปานกลาง กำหนดให้คะแนนคะแนนอยู่ในช่วง 45 - 63 คะแนน เป็นระดับปานกลาง กำหนดรหัสให้เป็น 2
- 3) การยอมรับการท้องเกี่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในระดับสูง กำหนดคะแนนที่อยู่ในช่วง 64 - 68 คะแนน เป็นระดับสูง กำหนดรหัสให้เป็น 3

การทดสอบเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) การทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content validity) และการใช้ถ้อยคำ (Wording) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำไปตรวจสอบแบบสอบถามที่เคยมีผู้วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงเหมาะสมในการเก็บข้อมูลจริง

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเบื้องต้นแล้ว ไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างอื่นจำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Cronbach alpha ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของตัวแปร (Alpha) ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ป่าชายเลนเท่ากับ 0.904 ความคิดเห็นการยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เท่ากับ 0.708

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้ในการศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จากหน่วยงานราชการต่าง ๆ การค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดของสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ

การรวบรวมข้อมูลของพื้นที่ศึกษา ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รูปแบบการใช้ที่ดิน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานเขตบางขุนเทียน สำนักกองผังเมือง กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการและวิทยานิพนธ์จากห้องสมุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ห้องสมุดสภาวิจัยแห่งชาติ เป็นต้น

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลได้จากการใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นลักษณะโครงสร้างของข้อมูลที่จัดเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลลักษณะทางด้านสังคม ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นคือประธานชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้เป็นผู้ชี้แนะเส้นทางในการออกเก็บข้อมูล

2) จัดให้มีผู้ช่วยสัมภาษณ์เพื่อเก็บแบบสอบถาม โดยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งชี้แนะให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล และให้เข้าใจคำถามทุกข้อ ผู้ช่วยสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในด้านการเก็บข้อมูลภาคสนามมาแล้ว

3) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเสร็จแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำแบบสอบถามมาตรวจความถูกต้อง เพื่อสร้างคู่มือลงรหัส และนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดลงรหัส จากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาทำการประมวลผล โดยวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่

1.1 การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อใช้ในการอธิบายและนำเสนอข้อมูลลักษณะสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ควบคู่กับค่ากลาง เพื่อแสดงการกระจายของข้อมูล

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) เพื่อใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 ดังนี้

2.1. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.2.วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.2.1) t-test เป็นสถิติที่ใช้เพื่อการทดสอบความแตกต่างของสองกลุ่มตัวอย่าง (Two-groups differential test) ได้แก่ เพศและการเคยเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2.2) F-test (One way ANOVA) เพื่อการทดสอบความแตกต่างของตัวแปรที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ รายได้ สถานภาพทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparison) LSD (Least – significant difference) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยมีเงื่อนไขว่า ค่าแปรปรวนของข้อมูลทุกชุดต้องเท่ากัน

2.2.3) สถิติทดสอบ Welch ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกลุ่มต่างๆ เมื่อค่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน ได้แก่ ระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงซ้อนคือ Dunnett' T3